

CURTEA DE APEL CENTRU

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Teilor 4

e-mail: cac@justice.md, Tel.: /373 22/ 409 209 www.instante.justice.md

№

4-357/d-863

din

14.04.2026

№ dosar. 16r-647/26

*Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Adresa: mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, 28
MD-2004*

Prin prezenta, Curtea de Apel Centru, expediază în adresa dumneavoastră sesizarea avocatului Nicoară Vasile privind Controlul constituționalității prevederilor art. 231 alin. (3) CPP integral și separat în partea ce ține de textul „nici o oră sau ziua în care acesta se împlinește”.

Anexe:

- *Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.*
- *Încheiere colegiului Penal al Curții de Apel Centru nr. 16r-647/2026 din 06 aprilie 2026.*
- *Demersul privind prelungirea măsurii preventive din data de 24.03.2026.*
- *Încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul (Ciocana) din data de 27.03.2026.*

*Judecătorul
Curții de Apel Centru*

Proca Mihail

Ex: Ștefănuță Victoria

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

privind controlul constituționalității prevederilor articolului 231 alin. (3) din Codul de procedură penală
integral și separat în partea ce ține de textul „*nici ora sau ziua în care acesta se împlinește*”

I – AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume/Denumire Nicoară 2. Prenume Vasile

3. Funcția Avocat BAA „Pro Dreptate”

6. Numele și prenumele reprezentantului*

7. Ocupația reprezentantului

8. Adresa reprezentantului

9. Tel.

10. Fax

II – OBIECTUL SESIZĂRII

11. Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității prevederilor articolului 231 alin. (3) din Codul de procedură penală integral și separat în partea ce ține de textul „*nici ora sau ziua în care acesta se împlinește*”, prin prisma *articolelor 20, 25, 26 fiecare separat și combinat cu articolele 4, 23 alin. (2) din Constituție*.

12. Obiectul sesizării vizează interpretările date în practica judiciară prevederilor legale criticate, ținând cont de faptul că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat cu orice ocazie că „*legea*” este *prevederea în vigoare potrivit modului în care instanțele de judecată competente au interpretat-o (cauzele Kafkaris vs. Cipru, cererea nr. 21906/04, Hotărârea din 12.02.2008, & 139; Huhtamaki vs. Finlanda, cererea nr. 54468/09, Hotărârea din 06.03.2012, & 43)*. Normele juridice nu înseamnă doar texte. Ele sunt semnificații create de interpretarea acestor texte.

13. Obiectul sesizării nu vizează simple probleme de interpretare și aplicare a legii (*soluționarea căroră ține de competența instanțelor de judecată*), dar *o problemă de constituționalitate* având în vedere „*problema calității legii*” (*HCC nr. 21 din 01.10.2018, & 54; HCC nr. 26 din 10.11.2020*), ceea ce duce la îngrădirea drepturilor fundamentale, contrar prevederilor Constituției și a garanțiilor convenționale (*CEDO*).

III – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

14. Cetățeanul Ț.Ș. a fost reținut într-o cauză penală la data de **27.02.2026, ora 06:10 min.**, ulterior, datorită aplicării extensiv defavorabilă a legii penale, a fost acuzat de *sustragerea* prin excrocherie a unor *bunuri imobile (terenuri de pământ)*, în baza unor contracte de vânzare-cumpărare, fără a exista careva obiecții în ceea ce privește valabilitatea acestora.

15. Prin Încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Ciocana din 01.03.2026, în privința învinutului Ț.Ș. a fost aplicată măsura preventivă – arestul la domiciliu pe un termen de 30 zile, până la **29.03.2026, ora 06:10 min.** Prin Decizia Curții de Apel Centru s-a dispus respingerea recursului declarat de partea apărării, admiterea recursului declarat de procuror, fiind modificată măsura preventivă în arest preventiv pe un termen de 30 de zile, până la data de **29.03.2026, ora 06:10 min.**, cu deținerea în Penitenciarul nr.13, așa după cum rezultă și din Încheierea judecătorului de instrucție anexată la sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.

16. La data de **24.03.2026**, procurorul a depus un demers (*tardiv; termenul limită de depunere a demersului în condițiile legii fiind data de 23.03.2026*) privind prelungirea măsurii preventive „*arestul preventiv*” pentru un termen de 30 de zile, până la data de 28.04.2026, ora 06:10 min. La aceeași dată, părții apărării i-a fost prezentat demersul procurorului și materialele anexate.

17. În fața judecătorului de instrucție, partea apărării a invocat expres nulitatea actului de procedură – a demersului depus cu încălcarea termenului legal, insistând asupra necesității asigurării efective a dreptului garantat de art. 5 CEDO. În acest sens, apărătorul a solicitat anexarea la dosar a Hotărârii CtEDO în *cauza Ialamov vs. Republica Moldova (cererea nr. 65324/09)* și Decizia Curții Constituționale nr.22 din 10.03.2017 (*au fost anexate*). Procurorul a insistat asupra faptului, că demersul a fost depus în termen, invocând prevederile art. 231 alin. (3) CPP.

18. Prin Încheierea judecătorului de instrucție din data de 27.03.2026, printre altele, a fost reținut că învinutul este acuzat de *sustragerea* bunurilor imobile prin excrocherie, dispunându-se admiterea demersului procurorului și prelungirea „*măsurii preventive „arestarea preventivă” pentru un termen de 30 de zile cu calcularea termenului începând cu data de 29 martie 2026, ora 06:10 min., până la data de 28 aprilie 2026, 06:10 min.*”, cu deținerea în Penitenciarul nr.13.

19. Analiza conținutului încheierii din 27.03.2026 denotă faptul, că judecătorul de instrucție a tratat ca fiind inexistent argumentul de bază al apărării, încălcând *principiul contradictorialității* și al *egalității armelor*, în esență dreptul garantat de art. 5 CEDO. Deși am invocat că demersul procurorului este tardiv, având în vedere că termenul limită de depunere a fost data de **23.03.2026 (un argument suficient de puternic și capabil să influențeze soluția)**, judecătorul de instrucție nu a examinat acest argument, din această perspectivă evitând să ofere motive ce ar justifica încheierea judecătorească, care a avut ca impact îngrădirea dreptului fundamental.

20. Autorul prezentei sesizări își sprijină argumentarea și își întemeiază solicitările pe următoarele prevederi legislative și jurisprudențiale:

1) Prevederile relevante ale Constituției

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale”.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 25

Libertatea individuală și siguranța persoanei

„(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 72 de ore.

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult până la 12 luni.

(5) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea - în cel mai scurt termen; motivele reținerii și învinuirea se aduc la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(6) Eliberarea celui reținut sau arestat este obligatorie dacă motivele reținerii sau arestării au dispărut.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

2) Jurisprudența Curții Constituționale

Hotărârea Curții Constituționale nr.40 din 21.12.2017

„48. Curtea reține că articolul 25 din Constituție garantează **principiul inviolabilității libertății individuale și a siguranței persoanei**, potrivit căruia nimeni nu poate fi reținut și arestat decât în cazurile și modul prevăzute de lege.

49. Același principiu este consacrat și de actele internaționale în domeniul drepturilor omului la care Republica Moldova este parte.

52. Scopul urmărit prin prevederile constituționale și ale actelor internaționale menționate este **evitarea detențiilor arbitrare și a celor prea lungi** (cauza Lukanov v. Bulgaria, hotărârea din 20 martie 1997). De aceea orice privare de libertate, oricât de scurtă, trebuie să fie justificată în mod convingător și temeinic.

54. De asemenea, în Hotărârea nr. 3 din 23 februarie 2016, Curtea a reiterat că prelungirea arestului preventiv trebuie efectuată cu o periodicitate care să ofere posibilitatea probării necesității menținerii persoanei în arest în continuare. În egală măsură, este necesară identificarea tuturor aspectelor concrete privind riscul punerii în libertate a unei persoane aflate în stare de arest preventiv, fiind necesară examinarea modalităților alternative privării de libertate. Astfel, orice prelungire a arestului în fapt se desfășoară potrivit unei proceduri similare celei ce ține de aplicarea inițială a arestului. Prin urmare, la prelungirea arestului judecătorul trebuie să se ghideze de aceleași reguli și motive ce au determinat aplicarea inițială a arestului.

3.1.2. Principiul legalității procesului penal

55. Principiul legalității procesului penal implică respectarea unor **garanții procedurale oferite de lege împotriva arbitrarului**. (...) Curtea reține că printre condițiile cerute de lege pentru ca o acțiune procesuală sau un act procedural să fie valabil se numără și condiția privitoare la **timpul în care trebuie realizat**.

58. (...) Curtea subliniază că îndeplinirea acțiunilor sau actelor procedurale cu respectarea întocmai a termenelor legale reprezintă un element important în desfășurarea procesului penal, fără de care ar fi imposibilă respectarea principiilor fundamentale ale procesului penal.

3.1.3. Principiul egalității armelor în procesul penal

59. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a reiterat că o instanță judecătorească, la examinarea legalității arestării preventive, trebuie să asigure toate garanțiile unei proceduri judiciare. Procedurile trebuie să fie contradictorii și să asigure întotdeauna „egalitatea armelor” între părți.

60. Astfel, Curtea Europeană a relevat că, având în vedere impactul dramatic al privării de libertate asupra drepturilor fundamentale ale persoanei în cauză, în circumstanțele unei investigații în derulare, procedurile desfășurate în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției trebuie, în principiu, să întrunească în cea mai mare măsură posibilă cerințele de bază ale unui proces echitabil (cauza *Shishkov v. Bulgaria*, hotărârea din 9 ianuarie 2003, §77).

3. 2. Aplicarea principiilor în prezenta cauză

65. Curtea menționează că, în scopul efectuării unor anumite acțiuni procedurale, procurorul adresează demersuri judecătorului de instrucție sau, după caz, instanței de judecată în termenele stabilite de prevederile Codului de procedură penală.

67. Curtea relevă că, în conformitate cu articolul 186 alin. (9) și (10) din Codul de procedură penală, prelungirea arestării preventive la faza judecării cauzei se decide de către instanța de judecată, în baza demersului procurorului, iar **art. 308 alin. (3) prevede că demersul de prelungire a arestării se depune cu cel puțin 5 zile până la expirarea termenului de arestare**.

68. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că dispozițiile art. 232 alin. (2) din Codul de procedură penală creează premise ca demersul privind prelungirea arestării preventive să fie înregistrat în instanța de judecată **cu mai puțin de 5 zile până la expirarea termenului de arestare**. În această situație, intervalul de timp rămas până la soluționarea propunerii va fi insuficient pentru pregătirea unei apărări efective, întrucât dreptul la apărare în materia măsurilor preventive trebuie exercitat în mod real.

70. În jurisprudența sa, Curtea a relevat că prin instituirea termenului de 5 zile pentru depunerea demersului de prelungire a arestării până la expirarea termenului de arestare legiuitorul a urmărit scopul de a acorda un interval de timp suficient pentru ca demersul să fie soluționat cu respectarea dreptului la apărare și a libertății individuale (DCC nr. 22 din 10 martie 2017).

71. De altfel, în conformitate cu prevederile art. 308 alin. (2) din Codul de procedură penală, procurorul este obligat să prezinte avocatului demersul cu privire la prelungirea măsurii arestării, împreună cu toate materialele și probele anexate la acesta, care confirmă sau infirmă temeiurile de prelungire a măsurii, înainte de a fi depus în instanța de judecată.

72. De asemenea, Curtea menționează că **rațiunea reglementării acestui termen este și aceea de a da posibilitate judecătorului să cunoască motivele care justifică aplicarea sau prelungirea arestului, astfel încât să fie înlăturat arbitrarul din soluția sa**.

73. (...) Curtea reține că înregistrarea demersului cu privire la prelungirea arestării preventive la instanța de judecată **cu mai puțin de 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive este de natură să aducă atingere atât dreptului fundamental la apărare și egalității armelor, cât și dreptului la libertate individuală**. Totodată, în lipsa unui termen suficient în care să studieze propunerea înaintată prin demers, instanța ar putea pronunța o soluție ce nu s-ar baza pe cunoașterea amănunțită a cauzei.

74. Prin urmare, având în vedere cele menționate, Curtea relevă că acest termen are natura juridică a unui termen peremptoriu, nerespectarea căruia atrage consecințele prevăzute de art. 230 alin. (2) din Codul de procedură penală, și anume **pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen**. De altfel, însăși Curtea Europeană a statuat în cauza *Ialamov v. Republica Moldova* (hotărârea din 12 decembrie 2017) că acceptarea demersului procurorului de prelungire a arestului preventiv prezentat judecătorului de instrucție cu două zile până la expirarea termenului de arestare a fost contrară legislației naționale. În consecință, prelungirea duratei arestării a fost constatată de Curtea Europeană ca ilegală, fiind astfel contrară articolului 5 § 1 din Convenție”.

Decizia Curții Constituționale nr.22 din 10.03.2017

„ 22. (...) art. 308 alin. (3) din același cod stabilește că demersul de prelungire a arestării se depune **cu cel puțin 5 zile până la expirarea termenului de arestare**.

24. (...) Curtea menționează că instituirea acestor reglementări au drept scop **acordarea unui interval de timp suficient pentru ca demersul cu privire la prelungirea duratei arestării învinutului să fie soluționat cu respectarea dreptului la apărare și garantarea libertății individuale a învinutului reținut** (...).

25. De asemenea, Curtea relevă că soluționarea demersului procurorului cu privire la prelungirea duratei arestării trebuie efectuată în acord cu prevederile art. 5 § 4 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prin pronunțarea asupra măsurii „în termen proxim”. Astfel, judecătorul de instrucție, abilitat de a examina demersurile procurorului de prelungire a duratei ținerii sub arest, în funcție de circumstanțele fiecărei cauze, trebuie să pună în balanță toate elementele specifice cauzei pentru satisfacerea atât a dreptului la apărare, cât și a dreptului de soluționare a cauzei într-un termen rezonabil”.

3) Codul de procedură penală

Articolul 7. Legalitatea procesului penal

„(1) Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod”.

Articolul 10. Respectarea drepturilor, libertăților și demnității umane

„(1) Toate organele și persoanele participante la procesul penal sânt obligate să respecte drepturile, libertățile și demnitatea persoanei.

(2) Limitarea temporară a drepturilor și libertăților persoanei și aplicarea de către organele competente a măsurilor de constrângere față de ea se admit numai în cazurile și în modul strict prevăzute de prezentul cod ...

(4) Orice persoană este în drept să-și apere prin orice mijloc neinterzis de lege drepturile (...) lezate sau limitate nelegitim în cursul procesului penal”.

Articolul 24. Principiul contradictorialității în procesul penal

„(1) (...)

(3) Părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor (...)

(4) Părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mijloacele de susținere a ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane. Instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile prezentului cod, pentru administrarea probelor necesare”.

Articolul 231. Calcularea termenelor procedurale

„(1) Termenele stabilite de prezentul cod se calculează pe ore, zile, luni și ani.

(2) (...).

(3) La calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se ia în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

(4) (...).

(5) Dacă ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează”.

Articolul 308 Examinarea demersurilor privind aplicarea față de învinuit a arestării preventive, arestării la domiciliu sau prelungirea duratei arestării învinuitului

„(1) Constatând insuficiența altor măsuri preventive neprivative de libertate pentru înlăturarea riscurilor prevăzute la art. 176 alin.(1) și necesitatea aplicării față de învinuit a măsurii arestării preventive, arestării la domiciliu ori de a prelungi durata ținerii sub arest, procurorul înaintează în instanța judecătorească un demers. În demersul procurorului se indică fapta care face obiectul învinuirii, prevederile legale în care aceasta se încadrează și pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, circumstanțele, însoțite de probe pertinente, din care rezultă bănuiala rezonabilă că învinuitul a săvârșit fapta, circumstanțele care justifică insuficiența altor măsuri preventive, motivele, temeiurile și necesitatea de aplicare a arestării preventive sau a arestării la domiciliu potrivit condițiilor și criteriilor stabilite la art.176, 185 și 186, argumentele și circumstanțele de fapt și lista probelor în susținerea demersului, precum și faptul că învinuitului i s-au explicat consecințele generate de încălcarea măsurii preventive. La demers se anexează toate materialele și probele care confirmă sau infirmă insuficiența altor măsuri preventive, temeiurile de aplicare a arestării preventive și a arestării la domiciliu.

(2) Înainte de a fi depuse la judecătorul de instrucție, demersul cu privire la aplicarea sau prelungirea măsurii arestării preventive sau a arestării la domiciliu, împreună cu toate materialele și probele anexate la acesta, care confirmă sau infirmă temeiurile de aplicare sau prelungire a măsurii, se prezintă în prealabil învinuitului ori avocatului său (...). În cazul în care învinuitul refuză sau dacă avocatul se află în imposibilitate să ia cunoștință de demers, de materialele și probele anexate la acesta, procurorul consemnează acest fapt și transmite neîntârziat demersul, materialele și probele anexate la acesta judecătorului de instrucție, care, la solicitarea învinuitului ori a avocatului său, le va oferi acestora suficient timp pentru a lua cunoștință de conținutul lor înainte de începerea ședinței.

(3) Demersul de arestare se depune la judecătorul de instrucție cu cel puțin 24 de ore până la expirarea termenului de reținere, iar în cazul minorului – cu cel puțin de 5 ore până la expirarea termenului de reținere. Demersul de prelungire a arestării se depune cu cel puțin 5 zile până la expirarea termenului de arestare. În caz de nerespectare a acestor termene, judecătorul de instrucție, fără a convoca ședința, printr-o încheiere motivată, respinge demersul”.

Neconstituționalitatea prevederilor legale criticate

21. Într-o societate democratică atribuția de bază a statului este protecția persoanei. Prin instituirea normelor procesual-penale, statul urmărește scopul de a proteja persoana și societatea de infracțiuni, dar, în același timp, să protejeze persoana și societatea de abuzurile persoanelor investite cu atribuții de cercetare a infracțiunilor, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată.

22. Articolul 25 din Constituție garantează principiul inviolabilității libertății individuale și a siguranței persoanei, potrivit căruia nimeni nu poate fi reținut și arestat decât în cazurile și **modul prevăzute de lege**.

23. Același principiu este consacrat și de actele internaționale în domeniul drepturilor omului la care Republica Moldova este parte.

24. Astfel, potrivit articolului 3 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, „*orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea sa*”, iar articolul 9 prevede că „*nimeni nu poate fi arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar*”.

25. Principiile Declarației Universale sunt reglementate mai detaliat în Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, care declară drept regulă starea de libertate a persoanei și insistă că orice privare de libertate trebuie să fie în mod specific justificată (*art. 9 § 1*). Articolul 9 § 3 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice subliniază faptul că deținerea persoanelor care sunt în așteptarea pronunțării unei soluții nu trebuie să constituie regula.

25. Articolul 5 § 1 lit. c) din Convenția Europeană vizează, de asemenea, privarea de libertate în cadrul unei proceduri penale. Curtea, în bogata jurisprudență privind materia art. 5 al Convenției, a trasat anumite linii directoare în ceea ce privește condițiile și limitele aplicării arestării preventive, plasând pe primul plan **prezumția libertății** ca punct de reper la examinarea unei situații concrete.

26. Scopul urmărit prin prevederile constituționale și ale actelor internaționale menționate este evitarea detențiilor arbitrare și a celor prea lungi (*Ilașcu și alții v. Moldova și Rusia [MC], nr. 48787/99, § 461, CEDO 2004 VII*). De aceea orice privare de libertate, oricât de scurtă, trebuie să fie justificată. Justificarea măsurii trebuie să fie convingătoare și temeinică. Lipsa motivării sau motivarea superficială face ca arestarea sau prelungirea ei să fie nelegală.

27. Constituie lipsire de libertate atât reținerea (*Străisteanu și alții v. Moldova*), cât și arestarea preventivă sau arestarea la domiciliu (*Nikolova v. Bulgaria (nr. 2), §§ 60 și 74, 30 septembrie 2004*).

28. În diverse soluții de speță, CtEDO a reținut, că detenția arbitrară a unui individ constituie o **negare totală a garanțiilor fundamentale consacrate de art. 5 din Convenție și o încălcare extrem de gravă a acestei dispoziții** (*Belozorov vs. Rusia și Ucraina, 2015, & 113*). Lipsa înregistrării unor aspecte cum ar fi „*data, ora și locul detenției, motivele detenției*” trebuie să fie înțeleasă ca fiind incompatibilă, *inter alia*, cu însuși scopul art. 5 din Convenție (*Kurt vs. Turcia, 1998, & 125*). Este incompatibilă, de asemenea, cu **cerința de legalitate** a detenției în sensul Convenției (*Anghelova vs. Bulgaria, 2002, & 154*).

29. Cerința „*legalității*” presupune că atât circumstanțele pe care se bazează acuzațiile aduse, cât și condițiile pentru aplicarea privării de libertate sunt, pe măsura posibilității, prevăzute de lege într-un mod clar, astfel încât **legea să fie previzibilă în aplicare**.

30. Potrivit art. 25 alin. (4) din Constituție, persoana lipsită de libertate are dreptul să conteste în instanță legalitatea măsurii și să obțină punerea sa în libertate dacă aceasta este nelegală.

31. Pentru a-și putea exercita acest drept, persoana trebuie să aibă acces la documentele din dosarul de urmărire penală, care au justificat privarea sa de libertate, și nu doar la documentele procedurale, ci chiar la probe (*CtEDO, Turcan vs. Moldova, hotărâre din 23.10.2007, § 56-64*). Plângerea trebuie soluționată într-un termen scurt (*Șarban vs. Moldova, hotărâre din 4.10.2005, § 118-123*), într-o ședință de judecată care să asigure **egalitatea armelor dintre părți**, adică dintre procuror și cel reținut (*Nikolova vs. Bulgaria, hotărâre din 25.03.1999, § 58*).

32. În mod firesc, la adoptarea hotărârii privind aplicarea detenției, instanțele naționale trebuie să aplice standardele impuse de Convenția Europeană: legalitatea detenției; existența unei bănuieli rezonabile; prezența unui risc; proporționalitatea, rezonabilitatea și necesitatea aplicării detenției și, în sfârșit, posibilitatea aplicării măsurilor alternative detenției.

33. În materia măsurilor preventive, instanțele naționale trebuie să țină cont și de garanțiile procedurale naționale și, să le aplice în vederea asigurării efective a drepturilor convenționale.

34. Printre garanțiile naționale ce au menirea să asigure efectiv dreptul garantat de art. 5 CEDO (*art. 25 din Constituție*), așa după cum a constatat și Curtea Constituțională (*HCC nr.40 din 21.12.2017, & 5, 68, 70; DCC nr.22 din 10.03.2017, & 24*) se înscrie și prevederile art. 308 alin. (3) CPP, care stabilește că demersul de prelungire a arestării se depune **cu cel puțin 5 zile până la expirarea termenului de arestare**.

35. În acest sens, Curtea Constituțională a notat că prin instituirea termenului de 5 zile pentru depunerea demersului de prelungire a arestării până la expirarea termenului de arestare legiuitorul a urmărit scopul de a acorda un interval de timp suficient pentru ca demersul să fie soluționat cu respectarea dreptului la apărare și a libertății individuale (DCC nr. 22 din 10 martie 2017).

36. De asemenea, Curtea Constituțională a menționat în jurisprudența sa, că rațiunea reglementării acestui termen este și aceea de a da posibilitate judecătorului să cunoască motivele care justifică aplicarea sau prelungirea arestului, astfel încât să fie înlăturat arbitrarul din soluția sa (HCC nr.40 din 21.12.2017, & 72).

37. Curtea Constituțională a mai reținut, că înregistrarea demersului cu privire la prelungirea arestării preventive la instanța de judecată cu mai puțin de 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive este de natură să aducă atingere atât dreptului fundamental la apărare și egalității armelor, cât și dreptului la libertate individuală. Totodată, în lipsa unui termen suficient în care să studieze propunerea înaintată prin demers, instanța ar putea pronunța o soluție ce nu s-ar baza pe cunoașterea amănunțită a cauzei (HCC nr.40 din 21.12.2017, & 73).

38. Curtea Constituțională a scos în evidență că acest termen are natura juridică a unui termen peremptoriu, nerespectarea căruia atrage consecințele prevăzute de art. 230 alin. (2) din Codul de procedură penală, și anume pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen (HCC nr.40 din 21.12.2017). Aceste considerente au fost reținute reieșind și din constatările expuse în *cauza Ialamov v. Republica Moldova* (hotărârea din 12.12.2017).

39. În contextul celor enunțate reținem, că potrivit legislației naționale, termenul limită pentru depunerea demersului de prelungire a arestării preventive se calculează prin coroborarea a două norme din Codul de procedură penală: art. 308 alin. (3) coroborat art. art. 231 alin. (3) CPP.

40. Potrivit art. 308 alin. (3) CPP, demersul de prelungire a arestării preventive se depune cu cel puțin 5 zile până la expirarea termenului de arestare. Nerespectarea acestui termen atrage respingerea demersului de către judecătorul de instrucție, fără convocarea ședinței.

41. Metoda de calcul a termenului este stabilită de art. 231 alin. (3) CPP, care prevede că, la calcularea termenului (...) pe zile, nu se ia în calcul (...) ziua de la care începe să curgă termenul, nici (...) ziua în care acesta se împlinește. Aceasta înseamnă că între ziua depunerii demersului și ziua expirării arestului trebuie să existe un interval de 5 zile pline, ceea ce ar corespunde sintagmei „cu cel puțin 5 zile până la expirarea termenului de arestare” (pct. 34 supra).

42. La caz, dacă termenul de arestare expiră (a expirat) la data de **29.03.2026**, în mod rațional calculul ar fi următor: ziua expirării (29 martie) nu se calculează; cele 5 zile libere necesare pentru asigurarea efectivă a principiilor convenționale (pct. 31, 36 supra), care ar corespunde sintagmei „cu cel puțin 5 zile până la expirarea termenului de arestare” (având în vedere și sintagma „ziua în care acesta se împlinește”) din art. 231 alin. (3) CPP ar fi **28, 27, 26, 25 și 24 martie**. Prin urmare, termenul limită pentru depunerea demersului de către procuror a fost data de **23 martie 2026**.

43. Datorită semnificației date prevederilor legale contestate prin interpretarea jurisprudențială (pct. 12 supra), demersul (tardiv) procurorului depus la data de **24 martie 2026** a fost considerat „în termen”, fiind ignorat faptul, că din contul „zilei care se împlinește” termenul (24 martie 2026) părții apărării i s-a acordat doar câteva ore, ceea ce înseamnă că nu a fost respectată exigența legală în contextul sintagmei „cu cel puțin 5 zile până la expirarea termenului de arestare”. Respectiv, garanțiile naționale și cele convenționale în materia arestului preventiv rămân a fi teoretice și iluzorii.

44. Această semnificație contravine voinței legiuitorului, în special din perspectiva garanțiilor procesuale reținute în jurisprudența sa de Curtea Constituțională (pct. 35-37 supra), ea fiind posibilă datorită viciului de calitate a prevederilor legale criticate, ceea ce denotă o problemă de constituționalitate (pct. 13 supra), inclusiv datorită faptului, că generează încălcarea art. 5 CEDO.

45. Analiza sistemică a cadrului legal național denotă, că voința legiuitorului (intenția) a fost aceea de a face din respectarea principiului garantării libertății persoanei și asigurarea dreptului la apărare al persoanei arestate o regulă efectivă, iar nu una declarativă, pur teoretică. Urmează de reținut că, din jurisprudența instanței de la Strasbourg se desprind exigențe suplimentare de natură să asigure un conținut mai profund dreptului la apărare. În viziunea Curții Europene nu este suficientă existența unui apărător, ci este necesar ca autoritățile judiciare să ia măsuri pentru ca apărătorul să-și exercite efectiv drepturile și obligațiile ce-i revin. Astfel, potrivit Hotărârii din 21

aprilie 1998, pronunțată în *cauza Daud vs. Portugalia*, & 42, în situația în care apărătorul nu sesizează instanța cu privire la lipsa condițiilor pentru a studia suficient de bine dosarul și pentru a pregăti, împreună cu clientul său, apărarea, instanța trebuie să manifeste inițiativă, să nu rămână pasivă și să amâne dezbaterile pentru ca *apărarea să poată fi asigurată în condiții optime*. Această preocupare pe care trebuie să o aibă instanța pentru realizarea unei *apărări efective și eficiente* apare în viziunea Curții ca fiind o obligație importantă a judecătorilor impusă, în egală măsură, de prevederile Convenției. De altfel, în această hotărâre, la & 38, Curtea Europeană a reiterat faptul că drepturile garantate de Convenție *trebuie să fie concrete și efective*, iar nu drepturi teoretice și iluzorii, astfel că autorităților naționale li se cere să intervină dacă nu s-a asigurat în mod evident dreptul de reprezentare prin avocat sau dacă au luat cunoștință de lipsa de apărare în alt mod. Astfel reținem, că jurisprudența constantă a Curții Europene conturează extrem de elocvent dimensiunile reale ale dreptului la apărare și obligațiile organelor judiciare în asigurarea unei efective realizări a acestui drept, așa încât, *instanța de judecată are obligația să înlăture orice manifestare de superficialitate și formalism în ceea ce privește respectarea dreptului la apărare (Hotărârea din 24.11.1993, în cauza Imbrioscia vs. Elveția, & 38, Hotărârea din 13.05.1980, în cauza Artico vs. Italia, & 33; a se vedea inclusiv Decizia Curții Constituționale a României nr.336 din 30.04.2015)*.

46. Totodată, scoatem în evidență, că problema calității legii, analizată din perspectiva art. 23 alin. (2) din Constituție ține de *lipsa de previzibilitate* a prevederilor legale criticate, or, acestea permit interpretări contradictorii în detrimentul dreptului garantat de art. 5 CEDO.

47. Așadar, prevederile legale criticate permit abuzuri sistematice care anulează garanția celor 5 zile prevăzute de art. 308 alin. (3) CPP, ceea ce în esență reprezintă *negare totală a garanțiilor fundamentale consacrate de art. 5 din Convenție și o încălcare extrem de gravă a acestei dispoziții (Belozorov vs. Rusia și Ucraina, 2015, & 113)*.

IV – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

48. În baza celor invocate, solicităm Curții Constituționale să declare neconstituționale prevederile articolului 231 alin. (3) din Codul de procedură penală în partea ce ține de textul „*nici ora sau ziua în care acesta se împlinește*”, care contravin *articolelor 20, 25, 26 fiecare separat și combinat cu articolele 4, 23 alin. (2) din Constituție*.

V – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

49. Anterior Curtea Constituțională nu s-a expus asupra constituționalității dispozițiilor legale contestate din perspectiva criticilor invocate în această sesizare.

VI - LISTA DOCUMENTELOR

- 1) Demersul procurorului privind prelungirea măsurii preventive din 24.03.2026;
- 2) Încheierea judecătorului de instrucție din 27.03.2026

VII – DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

50. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul Chișinău

Data 06 aprilie 2026

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

ÎNCHEIERE

06 aprilie 2026

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții de Apel Centru

Având în componența sa :

Președintele completului de judecată,

Judecătorul:

Alexandru Spoială

Judecătorii:

Igor Chiroșca și Mihail Proca

Grefierul:

Victoria Ștefănuță

Cu participarea

Procurorului:

Augustin Nastas

Avocatului învinutului:

Vasile Nicoară

Învinutului

Ștefan Țurcanu

judecând în ședință de judecată publică, cererea înaintată de către avocatul Vasile Nicoară în interesele învinutului Ștefan Țurcanu privind ridicarea excepției de neconstituționalitate,

c o n s t a t ă :

1. Conform fișei de repartizare a dosarului, cauza nr.16r-647/26, parvenită în ordine de recurs, la cererea de recurs declarată de avocatul Vasile Nicoară în interesele învinutului Ștefan Țurcanu împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 27 martie 2026 privind admiterea demersului procurorului cu privire la prelungirea măsurii preventive „arestul preventiv” pentru un termen de 30 (treizeci) de zile, în privința învinutului Țurcanu Ștefan Constantin, învinuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(6) din Codul penal, cu calcularea termenului începând cu data de 29 martie 2026, ora 06 și 10 min., până la data de 28 aprilie 2026, ora 06 și 10 min., a fost repartizată, în mod automat-aleatoriu la 06.04.2026, completului de judecată: președintele completului Alexandru Spoială, judecătorii Igor Chiroșca și Mihail Proca - raportor.

2. În ședința instanței de recurs din 06.04.2026, avocatul Vasile Nicoară în interesele învinutului cît și învinuitul Ștefan Țurcanu au înaintat demers privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispoziției de la art.231 alin.(3) din Codul de procedură penală, menționând că obiectul sesizării vizează interpretările date în practica judiciară, și anume ține de o problemă de constituționalitate, având în vedere ”problema calității legii”, ceea ce îngreădește drepturile fundamentale.

3. În cadrul ședinței instanței de recurs, procurorul Augustin Nastas, a pledat pentru respingerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispoziției de la art.231 alin.(3) din Codul de procedură penală.

4. Colegiul Penal, audiind opiniile participanților la proces, studiind materialele dosarului, consideră a admite cererea avocatului Vasile Nicoară în interesele învinutului Ștefan Țurcanu și a sesiza Curtea Constituțională pentru a supune controlului constituționalității a dispoziției de la art.231 alin.(3) din Codul de procedură penală, din următoarele considerente.

5. Potrivit art. 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția RM, „Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție.

6. Totodată aceleași prevederi se regăsesc și în art.4 alin.(1) lit. a) și g) al Legii cu privire la Curtea Constituțională nr.317 din data de 13.12.1994 și în art. 4 alin.(1) lit. a) și g) din Codul Jurisdicției constituționale.

7. La fel, Colegiul penal notează că, în temeiul Hotărârii Curții Constituționale din 09.02.2016, s-a statuat că, în sensul articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) coroborat cu articolele 20, 115, 116 și 134 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

8. Mai mult decât atât, prin aceeași hotărâre, Curtea Constituțională, a relevat că, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

- excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

- prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

- nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

9. După această proiectare a cadrului normativ de referință, în speță, Colegiul penal reține că, sunt întrunite condițiile indicate în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din data de 09 februarie 2016.

10. Concomitent, potrivit prevederilor art.7 alin.(3) din Codul de procedură penală, în cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora. Alin. (3¹) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

11. Alin. (3²) al art.7 din Codul de procedură penală, stabilește că, ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune în termen de 5 zile prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează continuarea examinării în fond a cauzei. Însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă, cu excepția examinării demersurilor privind măsurile procesuale de constrângere. Instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională în termen de 5 zile de la data emiterii încheierii.

12. În acest context, instanța constată că sesizarea Curții Constituționale în vederea exercitării controlului constituționalității a dispoziției de la art.231 alin.(3) din Codul de procedură penală, înaintată de avocatului Vasile Nicoară corespunde condițiilor stabilite la alin.(3¹) al art. 7 din Codul de procedură penală, de aceea, Colegiul penal consideră oportună admiterea cererii și remiterea acesteia în adresa Curții Constituționale.

13. În conformitate cu art. 7, 341-342 din Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Centru,

d i s p u n e :

Admite cererea avocatului Vasile Nicoară în interesele învinuitului Ștefan Țurcanu privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Remite în adresa Curții Constituționale, sesizarea avocatului Vasile Nicoară în interesele învinuitului Ștefan Țurcanu, pentru verificarea constituționalității prevederilor dispoziției art.231 alin.(3) din Codul de procedură penală.

Încheierea poate fi contestată odată cu fondul cauzei.

Președintele completului,

Judecătorul

Judecătorul

Judecătorul

Alexandru Spoială

Igor Chiroșca

Mihail Proca